

Praha 1, Praha

Část obce: Praha
Okres: Praha hlavní město
GPS souřadnice: 50.087837N, 14.424132E
Počet obyvatel: 24 303
Adresa URL: www.praha1.cz

Kraj: Hlavní město Praha
Správní obvod: Praha
První pís. zmínka: 965 (1059 let)
PSČ: 115 68

Historie obce Praha 1

Město Prahu podle pověsti založila moudrá kněžna Libuše, manželka Přemysla Oráče, zakladatele rodu, o jehož počátcích se můžeme pouze dohadovat. S naprostou přesností však víme, že se jeho vláda udržovala v naších zemích několik set let, a to až do 4. srpna 1306, kdy byl v Olomouci zavražděn poslední Přemyslovec po meči Václav III.
Pokud máme zprávy o počátcích dějin našeho hlavního města, pak pocházejí zejména z pramenů římských, franských anebo byzantských. Náš první hodnověrnější kronikář Kosmas žil až na přelomu 11. a 12. století.
Jedno z nejuznávanějších svědectví pochází z let 965 - 966, kdy navštívil Prahu jako člen poselstva cordobského chalífa-Hakama II. k císaři Otovi I. arabsko-židovský kupec Ibrahím ibn Jákúb at-Tartúši. Jeho originální svědectví se nezachovalo, existuje jen v několika mladších přepisech, je však obecně přijímáno:
„Město Frága je vystavěno z kamene a vápna..." Dále se dozvídáme, že město je střediskem rozsáhlého obchodu, kde je možné získat cín, kožešiny, koně, drůbež, sedla na koně, uzdy, štíty i otroky... Obchodují zde Rusové, Slované, muslimové, Židé... Za zboží je možné platit kovovými mincemi i jemnými plátěnými šátečky, které jako platidlo užívají zvláště Slované.
Od počátků naší historie je město Praha centrem všech událostí, které se v této zemi staly, až do naší současnosti. Jestli chce někdo vědět, kdy přesně byla založena Praha, najde odpověď v kalendáři Daniela Adama z Veleslavína (1546 - 1599). Stalo se to 2. listopadu 723 našeho letopočtu. A je-li Praha hlavním městem Čech, je nesporně hlavním městem Prahy Staré Město.
Staré Město
Území dnešního Starého Města je v některých pramenech označováno jako Mezigrady, tedy osídlení, které je možná ještě starší, než se domníváme, osídlení mimo knížecí sídlo, při řece Vltavě, mezi Pražským hradem a Vyšehradem. Lokalita dnešního Starého Města se začala utvářet využíváním přirozeného terénu podél přírodních cest Vltavy a jejích přítoků, s nimiž se začaly křížit umělé cesty lidí, jejich pěšiny, cestičky, cesty, ulice, brody a nakonec mosty.Nejprve to byla rozptýlená zástavba, stavby hlavně ze dřeva, ojedinělé kamenné kostelíky, dvorce, osady a vesnice, až osídlení dostalo pevný tvar - městské hradby.První pražské město - Staré Město - vzniklo spojením rozptýlené a nahodilé zástavby, spojením etnicky různorodého obyvatelstva, neboť zde existovaly společně se slovanským osídlením i cizí osady: Němci v osadě Poříč nebo Poříčí kolem kostela sv. Petra, Románi někde mezi kostely sv. Michala a sv. Linhrata a židovské osady poblíž dnešní ulice

U staré školy a později kolem Staronové synagogy.
Jedinou plánovanou součástí Starého Města, což je zřetelně viditelné i na současných mapách, se stalo osídlení kolem kostela sv. Havla, tedy Havelské Město, které založil lokátor, první rychtář a mincmistr krále Václava I.(1230 - 1250) Eberhard. Současně byly vybudovány hradby, a to v ose dnešních ulic: Národní - 28. října - Na příkopě - Revoluční. Hradba Havelského Města pak v délce pěti set metrů jako podle pravítka.Ať už bylo osídlení v těchto místech jakkoliv staré, tak staré, že počátky asi už nikdo nikdy nevypátrá, jisté je, že město začíná být městem teprve s hradbami. Byla to nejen ochrana, ale i výsada, privilegium, které uděloval jen král.
Romulus založením hradby založil Řím, město Konstantinopol začíná založením hradby, i když ve stejných místech už dávno existovala řecká osada Byzantion.Staré Město je založeno hradbou, která se začíná stavět od řeky současně s kostelem a klášterem sv. Františka, kde se usadila někdy v roce 1234 k celoživotnímu plodnému dílu Anežka Česká, dcera Přemysla Otakara I. a sestra krále Václava I. Svatořečena byla v roce 1989.
Když stoupala voda ve Vltavě, naplnil se i hradební příkop a Staré Město se stalo odděleným ostrovem. Nikdy však nebylo izolováno. Vedla tudy hlavní komunikace od brodů u ostrova Štvanice a vstupovala do města dnešní Dlouhou třídou. Vedla tudy prastará cesta od Vyšehradu dnešní Vyšehradskou ulicí a na území Starého Města dnešní ulicí Karoliny Světlé, později se posunula do dnešní Spálené ulice, vedla tudy i dnešní Královská cesta, vlastně spíše turistická trasa z náměstí Republiky.Nemůžeme si vymyslit důstojnější vstup do Starého Města než vstup Prašnou bránou, touto uměleckou plastikou, která by mohla být ozdobou každého města na světě. Ale je příliš veliká na stěhování, a tak pro naše štěstí i potěšení zůstává už od roku 1475.
Královská cesta začíná na hranici Nového a Starého Města královsky vystavěnou branou a vstupuje do Celetné ulice, následuje Staroměstské náměstí, kde už šest set let odměřuje čas Staroměstský orloj. Tady, ale ovšem i na mnohých jiných místech Prahy, bylo by vhodné citovat římského historika Tita Livia: Quocunque incedimus... Kamkoli vstoupíme, jdeme stopou dějin.
Královská cesta pokračuje důstojně přes Ryneček neboli Malé náměstí, proplétá se úzkou Karlovou ulicí k další skvostné plastice, k mostecké Staroměstské věži. Před věží, v prostoru Křižovnického máměstí, které je ze všech stran obklopeno pozoruhodnými stavbami, najdeme něco, co je opět charakteristické na Vyšehradě, na Petříně, v jižních zahradách Pražského hradu na Opyši, na Letné, na Vítkově a na stovkách dalších míst... Nejcennější je ta strana náměstí, kde nestojí nic. To nic dává náměstí smysl. Jakoby mimo, jen v koutku očí, máme Staroměstskou mosteckou věž, pomník Karla IV., a před sebou neopakovatelné panoráma Hradčan - v rámu řeky a oblohy.
Josefov
Součástí Starého Města bylo vždy i Židovské Město - Josefov. Ze staré židovské osady, která existovala uprostřed Starého Města na pravém břehu Vltavy, vznikalo a utvářelo se ghetto, uzavřené a odloučené místo, Židovské Město, pátá čtvrť, Josefov.
Židé žili původně i na jiných místech Prahy, na levém břehu Vltavy, v podhradí Pražského hradu, v místech dnešního Újezdu, v podhradí Vyšehradu, také v okolí Sluneční zahrady, židovského hřbitova v prostoru dnešní Vladislavovy ulice. Posléze se soustřeďovali hlavně v blízkosti Staré školy a poblíž Staronové synagogy. Spojením dvou posledních lokalit vzniklo židovské ghetto. Společně s jinou zástavbou bylo ghetto v letech 1232 - 1234 zapojeno do obvodu Starého Města pražského.
Protože měla Židovská čtvrť své vlastní hradby a brány, existovalo tak vlastně město uvnitř Starého

Města. Po reformách Josefa II. začalo se na počest tomuto císaři, jehož vlády přinesla Židům jisté uvolnění, říkat Židovskému Městu Josefov a v polovině 19. století byl pak Josefov zapojen do Prahy jako V. čtvrť.
Po asanaci, která byla uskutečňována na základě zákona z roku 1893, z Josefova mnoho nezbylo. Jen několik památek: Židovská radnice, Starý židovský hřbitov a několik synagog.
Katastr Josefova je tvořen čárou, která vede ulicemi U staré školy, Širokou, Pařížskou, Jáchymovou, Maiselovou, Kaprovou, 17. listopadu, Elišky Krásnohorské, Bílkovou a Dušní.
Když byla v roce 1784 až dosud samostatná pražská města Staré Město, Nové Město, Malá Strana a Hradčany spojena pod jedním magistrátem na Staroměstské radnici, byl k nim od roku 1850 administrativně připojen i Josefov.
Malá Strana
Je jiná než Staré Město, které si právo na život vyvzdorovalo na řece a které se udrželo navzdory pravidelně se opakujícím povodním. Je dána terénem, je v bezpečí před záplavami. Pravděpodobně tato skutečnost, navíc podložená novými současnými vědeckými poznatky, nás opravňuje k tvrzení, že tady pod Pražským hradem bylo patrně nejstarší osídlení. Spor o to, myslím si, bude však mezi Staroměstskými a Malostranskými určitě trvat dál.
Jako město byla dnešní Malá Strana založena králem Přemyslem Otakarem II. kolem Malostranského náměstí někdy na počátku jara roku 1257.Ani tady to nevíme přesně. Již dříve zde existovaly osady: Obora, Nebovidy (Nepovidy), Újezd, Rybáře, Trávník, ale také opevněné enklávy johanitů u kostela Panny Marie pod řetězem a jako samostatná pevnost biskupský dvůr u kamenného mostu v místech dnešního Dražického náměstí.
Malá Strana, původně Nové Město pod Pražským hradem a pak Menší Město pražské, byla rozšířena po založení dnešního Nového Města (1348) novými hradbami za Karla IV. v letech 1360 - 1362. Staré Město na pravém břehu řeky bylo větší, proto město na levém břehu bylo nazýváno Menší Město pražské a od konce 15. století pak Malá Strana.
Tato čtvrť plní svůj úkol stupňů k Pražskému hradu. Staré Město má své věže, Malá Strana své střechy. Na pravém břehu Vltavy žijí obchodníci, úředníci a řemeslníci, na levém břehu umělci, stavitelé a malíři. A šlechta.
Královská cesta míří k Malé Straně od Starého Města přes kamenný oblouk Karlova mostu, vede mírně stoupající Mosteckou ulicí na Malostranské náměstí, z něhož odbočují cesty, jak tomu bylo už ve středověkém plánu, do všech světových stran, stoupá vzhůru Nerudovou ulicí k Úvozu a k Pohořelci. V těchto místech stoupala Královská cesta vně starých hradeb, mimo město, teprve Karel IV. ji vybudováním nových hradeb zapojil do městského organismu. Oblouk silnice Ke Hradu v té době ještě neexistoval.
Nové Město
Bylo už od svého vzniku nakloněno všemu novému. Nomen Omen! Jeho radnice je jen asi o sto let mladší než radnice Starého Města. U tohoto jediného města v centru Prahy víme přesně, kdy a jak vzniklo. Přípravy na založení činil Karel IV. už v roce 1347, 8. března 1348 vydal Karel IV. zakládací listinu Nového Města pražského a 26. března 1348 došlo k položení základního kamene Nového Města. Byla založena zeď od Vyšehradu směrem ke Karlovu a k řece. K pražským městům přibyl další prstenec hradeb, který od Vltavy k Vltavě obklopoval starší zástavbu, celé Staré Město, a nově zapojoval pod ochranu hradeb osady Podskalí, Psáry, Opatovice, Chudobice, Rybníček, Poříčí, Zderaz a celý Vyšehrad. Většina tohoto

území v současné době patří pod správu městské části Praha 2.
Pokud by nás mrzelo, že Novým Městem nevede Královská cesta, která svou trasou spojuje jako zlatá nit nejdůležitější městské části, byli bychom na omylu. Ještě než bylo Nové Město založeno, vedla tudy starší Královská cesta od Vyšehradu tzv. Vyšehradskou cestou, podle kronikáře Kosmy už v roce 1091, podle historika Viléma Lorence už v 8. století, Vyšehradskou ulicí, úvozem mezi Emauzy a Dientzenhoferovým kostelem sv. Jana Nepomuckého Na skalce, přes dnešní Karlovo náměstí a dál ke Starému Městu a jeho brodu a později ke kamennému mostu.
Hradčany
Jako město vznikly Hradčany z předhradí někdy kolem roku 1320 z iniciativy nejvyššího purkrabího Hynka Berky z Dubé, jenž zastupoval dosti často nepřítomného krále Jan Lucemburského. Vznikly jako třetí město na území Prahy z osady obyvatel, kteří bydleli kolem Pražského hradu. Ve skutečnosti to bylo řešení pro stále více přelidněný samotný Hrad.
Hradčany se staly postupem času symbolem města i státu, výjimečnou dominantou, i když bylo to místo na skalnatém a snad už tehdy i vyprahlém, odtud možná název Praha, hřbetu velryby či delfína, osídleno prokazatelně v historické době nejdříve, neboť právě sem se přistěhoval rod Přemyslovců z kmene Čechů ze staršího sídliště na Levém Hradci někdy v polovině 9. století. Jako město vznikly Hradčany až za Jana Lucemburského, a to jako město poddanské. Teprve císař Rudolf II. povýšil v roce 1598 Hradčany na město královské a teprve Marie Terezie v roce 1756 učinila z Hradčan čtvrté město pražské.
Pražský hrad je patrně jedno z mála míst v Evropě či snad dokonce na světě, kde už více než tisíc let existuje sídlo vlády na jednom místě. I královský palác od nejnižšího a nejhlubšího románského prostoru, k němuž ještě vedla cesta z podhradí Sněmovní ulicí k dnes již neexistujícímu jižnímu vstupu do Hradu, s gotickými a renesančními nástavbami, zůstává stále na stejném místě.
Nad nejstaršími knížecími a královskými síněmi je zaklenut impozantní prostor Vladislavského sálu, v němž jako poslední v řadě českých prezidentů byli voleni prezidenti Václav Havel a Václav Klaus.
Hrad je výjimečný i tím, že téměř od samého počátku vyvíjejícího se českého státu byla zde spojena moc světská s mocí církevní. Od roku 973 je hrad sídlem biskupství.Připojením Pohořelce za Karla IV. bylo vytvořeno nové předhradí, takže Královská cesta byla již celá ochráněna městskými zdmi. Pokračovala z Pohořelce, navazovala na malostranskou trasu, sestupovala Loretánskou ulicí k Hradčanskému náměstí a k bráně Pražského hradu, kde končila.